

367173

З М І С Т

Оповідання

Пісенька салдата . **Анрі Барбюс**
Шанхай **А. О—ко**

Н а р и с и

Увічнення пам'яті М. Коцюбинського **М. Б.**
Факти і речі **Я. Брік**
Армія молодих культуртрегерів **А. Вельський**
Основ'янські дари . **П. П. Оленіч-Гнененко**
Варення під самолётами . **Федір Кандиба**

Шлях „Красіна“. — Старовинний гумор. — З циклу „Алтай“ — Делегати конгресу Комінтерна в Харкові. — Випуск школи червоних старшин. — Підписи на пакті Келлога. — Проекти пам'ятників М. Коцюбинському.

На обкладинці проєкт пам'ятника
М. Коцюбинському студентки
Петрашевич

РІК ВИДАННЯ IV

Пролетарі всіх країн, єднайтесь!

№ 38
16-го вересня
1928 року

ВСЕСВІТ

ХАРКІВ,
вулиця Карла
Лібкнехта № 11

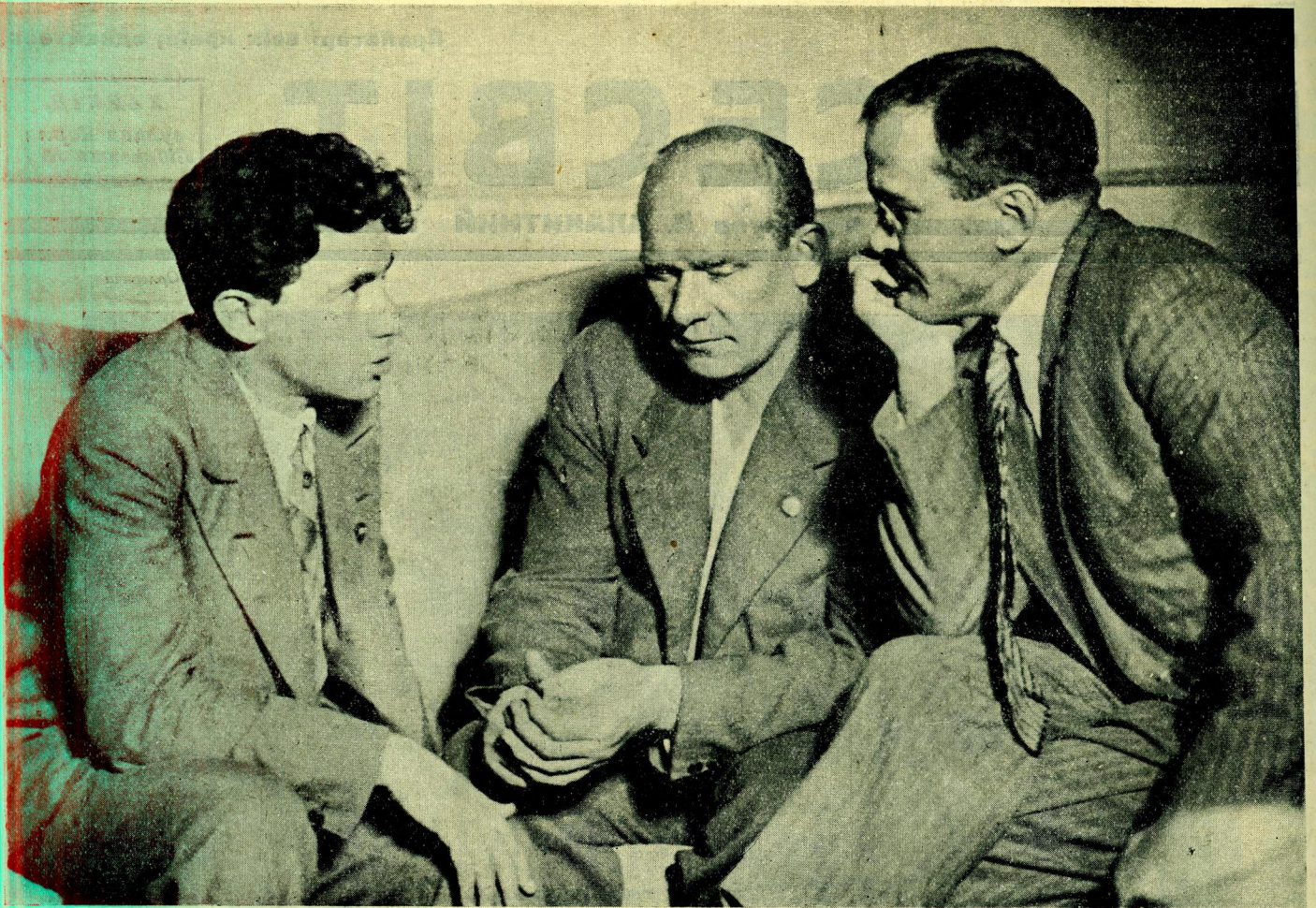
Фундатор В. БЛАКИТНИЙ

фото А. Орловича

Делегата VI конгресу Комінтерна вітають робітників на Харківському паровозо-будівельному заводі ім. Комінтерна

ЦЕНТРАЛЬНА
НАУКОВО-УЧЕБНА

Три секретарі VI-го конгресу Комінтерна: т. Хітаров — ген. секр. КІМ'у т. Тельман — ген. секр. КПН; т. Молотов — секр. ЦК ВКП(б)

ШАНХАЙ

Вражіння А. О-ко

ЩЕ В МОРІ я сперечався з товаришами, що вже бували в Хіні; доводив їм, що користатися з послуг рикші нам не можна і неетично, заявляв, що я ніколи не сяду на візок, запряжений людиною.

Товариші сміялися з мене, кажучи: „Чимало новачків так говорили, а потім звикають і спокійнісенько їздять на людині. Те саме трапиться і з тобою. Та нічого поганого в цьому й нема. Адже в Шанхаї 20 тис. рикшів, це найзручніший спосіб пересування, й найдешевший, особливо на невелику дальність. Але я стояв на своєму. Радторгфлотці повели нас на катер, що стояв недалеко пароплаву, швидко склали багаж, порозсідалися і помчали нас на протилежний берег.

На березі стояли два заздалегідь приготовлені автомобілі. Шофери „приручені“ руські білогвардійці, швидко брали речі й кидали в авто. Всі сіли. Я теж наважився сісти, але в цей час дружина одного з наших товаришів звернулася до мене з проханням повернутися на катер і взяти там ніби її залишені речі. В катері, звичайно, жодних речей не було. Коли я повернувся, обидва автомобілі поїхали, залишився один товариш з Радторгфлоти, щоб провести мене до радянського будинку.

Ми вийшли на вулицю. Тут творилося щось неймовірне. Суцільним натовпом рухалися взад і вперед люди. Серед них кого тільки не було: індуси, в кольорових та смугастих чамахах в жовтих військових костюмах, з виголеними волосатими ногами в'д ікр до колін, чорні люди з англійських колоній, японці у військовому, матроському та цивільному вбранні, американські салдати, обдерті білогвардійці, різнокольорова європейська публіка і, безперечно, здебільша, хінці.

Суцільною лавою рухалися автомобілі, гуркочучи та дзвонячи, неслися трамваї і цілими сотнями бігли рикші.

Товариш із Радторгфлоти зробив якийсь знак і до нас миттю підкотили два візки з двома хінцями в голоблях. Біля тротуару, ніби за командою, вони нагнулися, поклавши голобельки і одстєбнули шкіряні занавіски. Товариш із Радторгфлоти крикнув мені: сідайте і сам ускочив на візок. Я розгу-

бився. Як же це так, не встиг зійти з пароплаву і одразу ж на рикші?

— Ні, товаришу, я не поїду. Я так голосно крикнув, що європейці, які проходили мимо мене зупинилися, і подивилися у мій бік. В голову вдарила думка: за слово „товариш“ мене одразу ж заарештують, або поб'ють. Миттю оглянувшись навколо, я помітив, що ніби деякі з європейців простують до мене. Я швидко сплитнув у колясочку. Людина підхопила голобельки і помчала наздоганяти мого товариша. Я відчував, як мені горіли вуха, обличчя і котився піт.

Людина біжить, як коняка, ти дивишся їй у спину і відчував, як їй важко. Неприємне почуття.

В радянському будинку мене зустріли вигуками „ура“. Всі підходили до мене, простягали руки, вітаючи з першою подорожжю на рикші. Виявилося, що все це заздалегідь було організовано.

Нам дали кімнату на четвертому поверсі, власне це не поверх, а напівгорішне приміщення. Якщо вам доводилося бачити на фотографії будинок радянського консульства в Шанхаї, то ви могли зазримити вище від третього поверху, на темному тлі чимало ще темніших плям. Це й є вікна нашого приміщення. З правого боку четверта пляма, якраз те вікно, що виходило з нашої кімнати.

З вікна видно мало не всю набережну вулицю і головну частину ріки Ванпу.

Біля самого консульства проходив канал, що перерізає Шанхай.

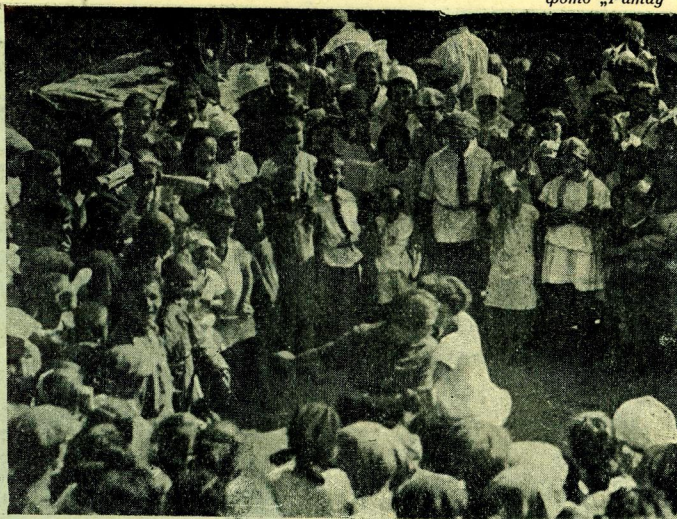
В цьому каналі було так багато човнів-будиночків, що вантажні човни ледве могли пробратися, розгортаючи їх тісно притиснутих один до одного.

Через цей канал трохи праворуч, перекинувся широкий залізний міст. У дощі та в спеку сотні човнів ховаються під цим мостом. Всім не вистачає місця. Відбувається запекла боротьба. Хто дужчий, той перемагає. Найчастіше витісняють човники, що господарі їх жінки.

Не зайве буде згадати про знущання та насмішки, що їх зазнають підмостові мешканці. Ще одна з картинок, що я спостерігав з консульського садочку.

Мостом проходить п'яний англійський офіцер. Від спеки сода-віски ще більше задурювали і до того дурний мозок. Він зупинився, скинув свій колоніальний шлем з двома козирами — „здорові до побачення“ і жадібно вдихав повітря. Нагнувся, подивився вниз, харкнув і плюнув. Влучив на відкриту половину одного з човників. Було 6 годин вечора. Всі хінці саме „чифванять“ (ідять). На кожній невідкритій половинці човника сиділо від 2 до 7 чол. і спритно дерев'яними паличками їли риж. П'яний англієць повторив свою „культурну розвагу“ кілька разів. Але бажаних наслідків, як видно, не досягав. Тоді він спокійнісінько взявся робити те, що роблять усі, коли випивають чималенько пива. Це був досконаліший спосіб, як кулемет, порівнюючи з гвинтівкою. Результати були в сотні раз дійсніші. Десятки семей було обито. Всі почали дивитися на гору, але швидко схилили голови, бо гидота потрапила їм на обличчя. Риж було попсовано і, таким чином, вечерю, куплену на останні, нелюдською працею зароблені гроші, викинуто у каламутну воду каналу. Десятки дорослих і дітей залишилися голодними до ранку.

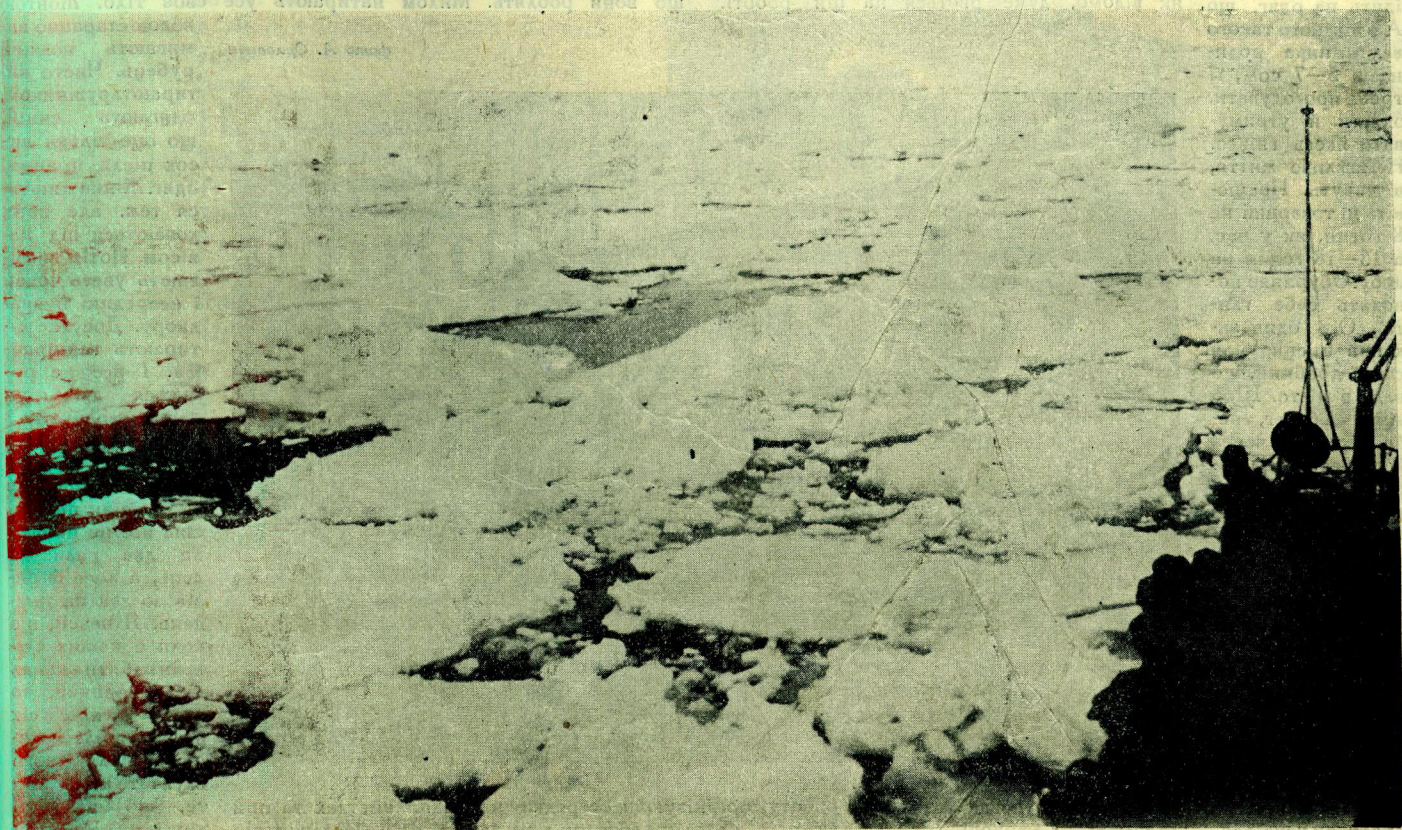
Ви запитаете — а деж поліція? Чому вона хулігана не закликала до порядку. Будьте спокійні, поліція тут же таки, за 10 кроків від нього стояв полісмен, все це бачив і реготав з усією публікою. Та навіщо вам полісмен? Біля п'яного англійця зібрався чатовп шикарно зодягнутих європейців муштин і жінок, і всі вони жарталися за животи від сміху.

Культурний похід комсомолії Жостневого району до Новоселівки

а іноді навіть з бійкою протискувалися вони до своїх родин. Ці човники були для родини за засіб до існування. Члени родини на них їздили на той бік Ванпу, або навіть на Ян-цзи ловити найпримітивнішим способом рибу, щоб, продавши її, мати 20—30 центів, що потрібні на купівлю рижу. Але такі додаткові човники мали не всі родини; здебільше плавні поселенці мають один човен. На ньому живуть, ним же й промишляють. Цілими караванами ранком пливли до Ванпу, а звідти далі, з дітлахою, старими, а іноді й з тяжко хворими, щоб добути потрібні 20 центів. Інакше, не можна, не пішов човник — нема 20 центів, нема їжі, значить голодна смерть. Страшенна річ цей голод. Неймовірні зусилля напружує мешканець каналу, щоб одірвати від горлянки кістляву руку голодної смерті. Ми європейці не можемо собі уявити, як у величезному місті прожити на 50 коп. у день. А мешканець каналу вважав для себе за щастя, коли він мав 3-4 коп,

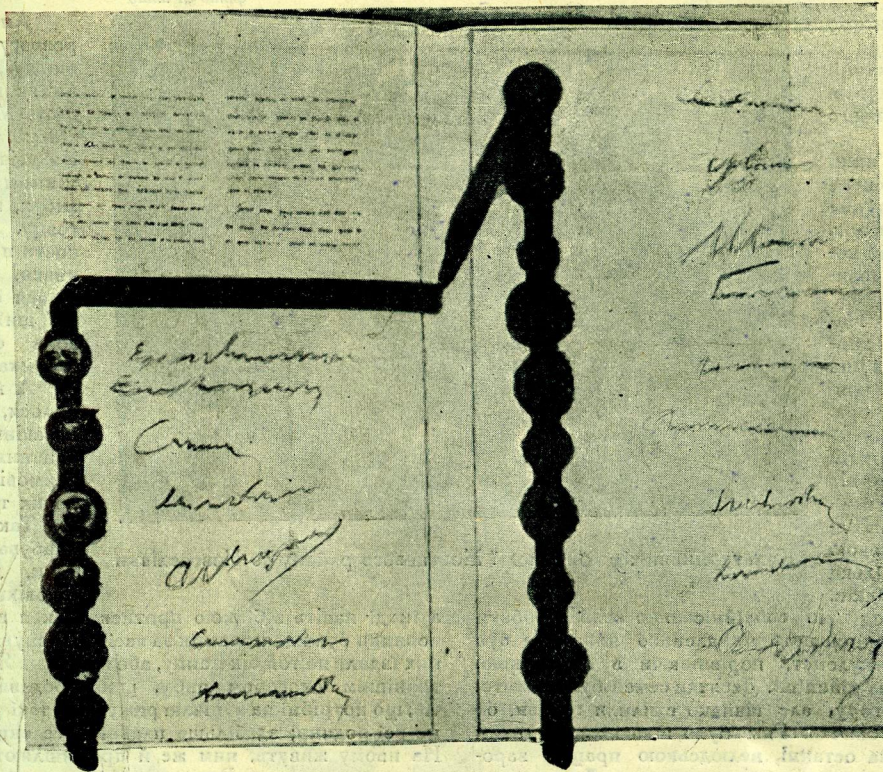
ШЛЯХ „КРАСІНА“

„Красін“ серед криги. Див. стор. 8-9

у день на чоловіка. Карбованець на місяць—ось бюджет бідності мешканців каналу. Але було б великою помилкою вважати всіх мешканців каналу за одноманітну масу. Канал має свою буржуазію, глитаїв, середняків і бідняків, і навіть пролетаріат. Ось стоять три величезні човни-баржі в мініятурі. На одному з них влаштовано житло. Решта—два порожні. В цьому житлі живе сам господар з родиною та два робітники. На світанку робітники женуть на Вану два човни до вантажних чужоземних пароплавів. Там навантажують мішків по 500, по 1000 і плывуть каналом до центру Шанхая, до складів. Це найдешевший спосіб навантаження й розвантаження пароплавів. Звичайно, доводиться розвантажувати в порту, платити вантажникам, потім удруге вантажити на автомобілі і розвозити по складах, а там знову розвантажувати. Таке розвантаження обійшлося б копійок п'ять з мішка. Тут же далеко дешевше. Власник товару зазначає склади і пароплав човнареві, а він уже сам з пароплаву розвантажує й переносить до складу. За таку роботу власники човнів дістають півкопійки з лантуха.

Деякі глитаї мають по 5-6 та 7 таких човнів. Дістають вони по 3—5 карб. на місяць на всьому своєму. Майже всі гроші ідуть на одяг, що, як відомо, дуже рветься на цій роботі. А в кожного такого вантажника родина з 5—7 чол., їй треба прогодувати, одягти й утримувати якесь гніздо. Неможливе життя, а живуть. Працюють ці товариші не 8 годин, як у нас, а 15—18 годин на добу. Обурливо поводять себе глитаї. Ось один захопив місця біля самої драбини, що веде в місто. Щоб зійти на берег, треба пройти через його баржу. За перехід через баржу він сидоміць стягає плату. З великих по 2 копери, з дітей—по одному (копер приблизно — 2-3 копійки). Збірщик сидить з батоном. Ніхто не пройде безплатно. Ось хлопчик бідняка наважився пройти в місто погуляти. Грошей на це нема, а пройти страх, як хочеться. Довго він визирає, як би непомітно

Підписи представників держав на пакті Келого

старіють і вмирають. І все життя минає на човні.

Із жахом дивишся на тих, що сплять у човні. Шість чоловіка, зігнувшись у три погібелі і сплізшись тілами, як пташенята в гнізді. Ніколи, ніколи човневий мешканець не має змоги простягти ноги. А проте...

7 годин ранку. Канал прокинувся й гуде. Дивіться, дивіться уважно, не прогавте жодного човника, примічайте.

Дорослі, старі, діти, не соромлячись нікого, абсолютно голі. що вони роблять. Милом натирають усе своє тіло. Жовтою

фото А. Орловича

Т-во Автодор розгортає свою роботу, організуючи осередки на підприємствах та при установах. В Харкові найбільш активно працює осередок при заводі ДЕЗ. Недавно він організував мото-перегон, де взяли участь члени осередку заводу ДЕЗ—переважно робітники. На фотографії учасники мото-перегонів перед змаганнями.

проскочити баржу па-вука. Випадок таки повернувся—глитаї, розпарившись од спеки, задрімав. Хлопчисько крадькома йде по баржі. Ось він порівнявся із сонним, лишилося кроків п'ять до драбини, і раптом нещастя, хлопчисько спіткнувся, упав, ускочив і кинувся до драбини, але він не встиг. Глитаїський батіг настиг його на першому щаблі. Корчившись від болю, хлопчисько покотився назад на баржу. Кілька разів глитаї оперезав батоном хлопця, а потім узяв за комір і кинув, як кошеня в сусідній човен. Це—звичайне явище.

Жовто-бура вода в каналі, як густа кава з молоком. Жовті ноги голі вище колін у всіх мешканців каналу. Жовті зморщені обличчя старих визирають з мелянських човнів.

У човнах родяться, ростуть, одружуються, самі родять,

водою старанно вимивають кожний рубець. Чисто витирають рушником, одягають синій, що оце тільки ви-сох після прання, одяг. Жінки мийуться теж, але вони ховаються під навісом. Потім вимивають увесь човен і всередині й знадвору. Досука витирають ганчірками. І все це робиться двічі на день—ранком і увечері. Дивись й думай, та хіба наших, українців або росіян приму-сиш все це робити не два рази на день, а хоча б разів зо два на тиждень. Я певен, що коли б наших стільки набити в канал на ці човники, то через місяць усіх би вилушила холе-ра. І після цього слухайте казку про те, що південні хінці неохайний нарід. Кому потрібна ця брехня?

ВІРШ ВОЛОДИМИРА ГЖИЦЬКОГО

з циклу „АЛТАЙ“

Малюнок М. Щеглова

ТАЙГА

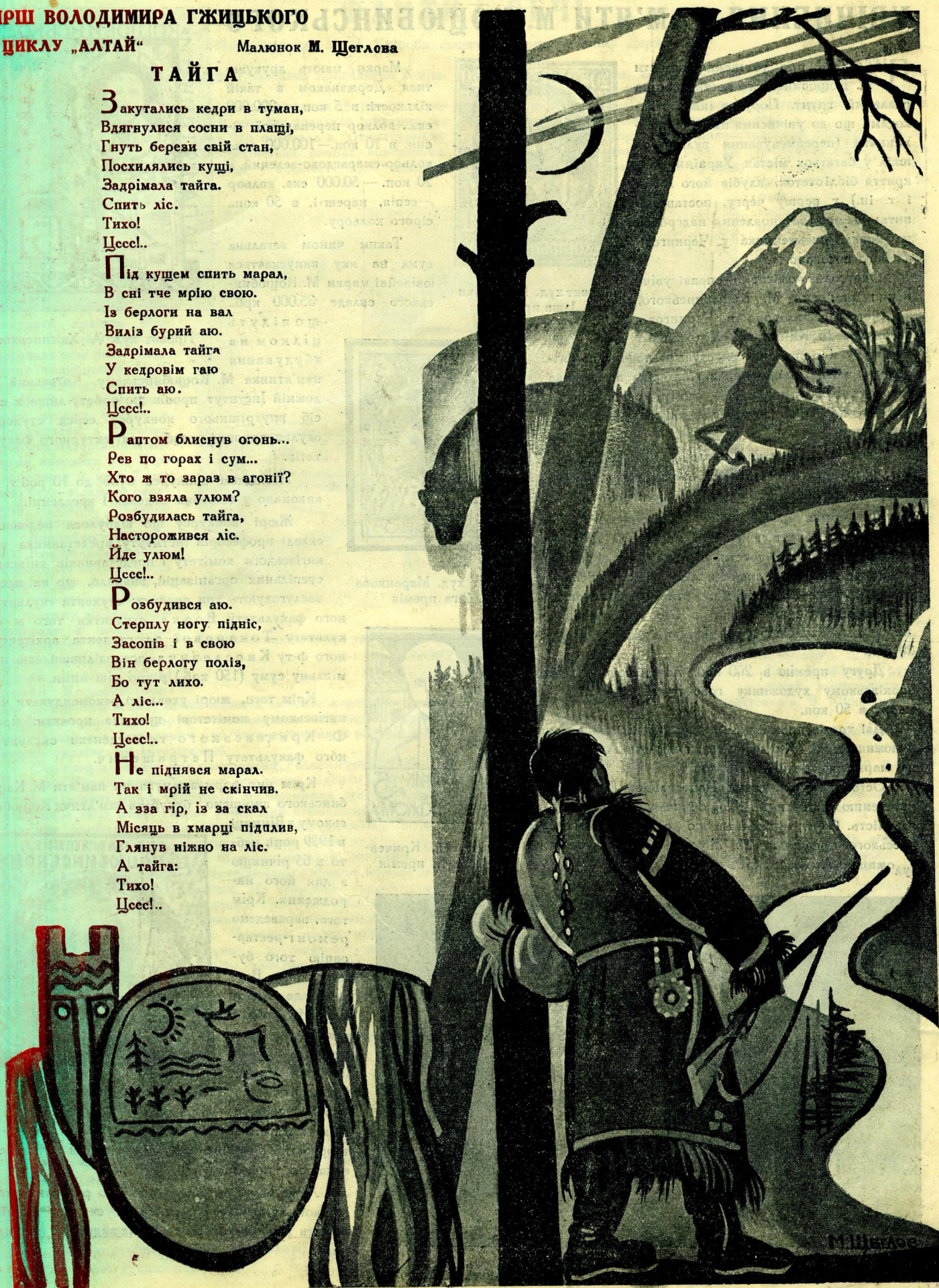
Закутались кедрі в туман,
Вдягнулися сосни в плащі,
Гнуть берези свій стан,
Посхилялись кущі,
Задрімала тайга.
Спить ліс.
Тихо!
Цесс!..

Під кушем спить марал,
В сні тче мрію свою.
Із берлоги на вал
Виліз бурий аю.
Задрімала тайга
У кедровім гаю
Спить аю.
Цесс!..

Раптом блиснув огонь...
Рев по горах і сум...
Хто ж то зараз в агонії?
Кого взяла улюм?
Розбудилась тайга,
Насторожився ліс.
Йде улюм!
Цесс!..

Розбудився аю.
Стерплю ногу підніс,
Засопів і в свою
Він берлогу поліз,
Бо тут лихо.
А ліс...
Тихо!
Цесс!..

Не піднявся марал.
Так і мрій не скінчив.
А зза гір, із за скал
Місяць в хмарці підпав,
Глянув ніжно на ліс.
А тайга:
Тихо!
Цесс!..

УВІЧНЕННЯ ПАМ'ЯТИ М. КОЦЮБИНСЬКОГО

ПИТАННЯ про увічнення пам'яті М. Коцюбинського поставлено на реальний ґрунт. Поруч з іншими заходами що до увічнення пам'яті письменника (перейменування вулиць та шкіл у багатьох містах України, відкриття бібліотек, клубів його імені і т. ін.) у першу чергу, поставлено питання про встановлення надгробка на могилі письменника у Чернигові, де його поховано.

Округовий комітет в справі увічнення пам'яті М. Коцюбинського, що його організовано в Чернигові, звернувся до Київського Художнього Інституту з проханням виготувати проєкт пам'ятника на могилі письменника. Матеріал пам'ятника — графіт. Кошти, які має у своєму розпорядженні комітет для цієї мети, невеличкі — щось коло 5 тис. крб.

Щоб збільшити кошти, Союзний Уряд дозволив надрукувати спеціальні марки, вся сума від їх продажу піде на пам'ятник Коцюбинському.

7-го серпня ц. р. відбулося засідання журі конкурсу на проєкт ювілейної марки М. Коцюбинського, до участі в ньому були запрошені видатні художні сили України та Росії. Всього було надіслано сім проєктів, чотири з них мають різні премії. Першу премію в 300 крб. призначено київському художнику І. Падалці за марку в 20 коп.

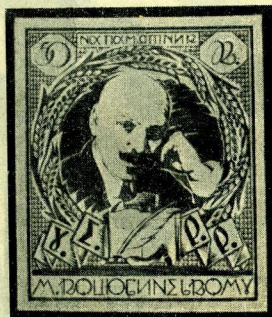
Другу премію в 200 крб. призначено відомому харківському художнику графіку Маренкову за марку в 50 коп.

Дві третіх премії по 100 крб. ухвалено київським художникам В. Кричевському та А. Середі за марки вартістю 5 і 10 коп.

Останні три проєкти Центральною Комісією по увічненню пам'яті М. Коцюбинського придбано у власність. Серед них цікаві що до змісту композиції одеського професора М. Жука та ленінградського художника А. Хажинського.

Проект худ. І. Падалки
1-ша премія

Проект худ. Маренкова
2-га премія

Проект худ. Кричевського.
3-тя премія

Марки мають друкуватися Держзнаком в такій кількості: в 5 коп. — 200.000 екз., кольор перепаленої сієни, в 10 коп. — 100.000 екз., кольор смарагдово-зелений, в 20 коп. — 50.000 екз. кольор — сепія, нарешті, в 50 коп., сірого кольору.

Таким чином загальна сума на яку випускається ювілейні марки М. Коцюбинського складе 35.000 крб.,

що підуть цілком на збудування пам'ятника М. Коцюбинському. Київський Художній Інститут провів цю роботу лише в спосіб внутрішнього конкурсу серед студентів скульптурного і почасти архітектурного факультетів.

Наслідком конкурсу було до 10 робіт, що виконано у гіпсових моделях і кресленні.

Журі конкурсу що відбулося недавно в складі професорів інституту, представника чернігівського комітету і представників київських суспільних організацій, визнало, що на премії заслуговують три проєкти: студента скульптурного факультету Вовка, студентки того ж факультету Токаревої та студента архітектурного ф-ту Киселевича, розподіливши всю преміальну суму (150 крб.) рівно між ними.

Крім того, журі ухвалило рекомендувати чернігівському комітетові ще два проєкти: проф. Ф. Кричевського та студентки скульптурного факультету Петрашевич.

Крім цих форм вшанування пам'яті М. Коцюбинського вирішено будувати пам'ятник Коцюбинському в Вінниці в 1929 році, цебто в 65 річницю з дня його народження. Крім того, переведено ремонт-реставрацію того будиночка у Вінниці, де народився Коцюбинський, там буде відкрито музей ім. М. М. Коцюбинського. Цей музей вивчатиме крім життя і творчості Коцюбинського, також життя і творчість видатних подолян.

Лише зараз в умовах вільного розвитку української культури робітники й селяни України можуть вшанувати пам'ять своїх видатних письменників.

Проект худ. А. Хажинського

Проект худ. М. Жука, що його придбала Комісія

Проект студента скульптурного факультету Вовка. Одержав премію

ФАКТИ І РЕЧІ

(Матеріали про М. М. Коцюбинського в Чернігівському Держмузеї)

ЦІЛЕ ЛІТО тривала в Чернігові виставка присвячена Коцюбинському.

Коли 1919 року до Чернігів наближалися денікінці, і родина Коцюбинського готувалася втекти, повстало питання, як зберегти спадщину письменника, що полягала в літературному архіві, його власних рукописах, чернетках, планах, конспектах, величезному листуванні, бібліотеці у кількості 1390 книжок, речах хатнього вжитку, рукописах інших письменників, що надсилали свої твори Михайлові Коцюбинському для рецензії. Маючи вже деякі неприйнятності з гетьманцями, родина Коцюбинського вирішила не ризикувати архівом Михайла Коцюбинського й передала всю його спадщину тодішньому Чернігівському музеєві ім. В. В. Тарнавського, який згодом злився з Держмузеєм, з умовою, щоб цих матеріалів ніколи не вивозити з Чернігівщини й щоб у музею було відкрито окремий „відділ Михайла Коцюбинського“.

Звичайно, що у „відділі Коцюбинського“ не могло бути показано всіх речей, що залишилися від письменника, і велику частину збірки перекладали в шафах, не експонуючи їх. Тому, треба вітати думку влаштувати виставку зі всіх речей Коцюбинського для загального огляду та вивчення їх. Головне значіння виставки полягав в тому, що поруч з можливістю вивчення Коцюбинського, вже дає умовлення про його оточення та настрої різних верств української інтелігенції.

Ось спеціальна вітрина, присвячена „Fata morgana“ (Примара). З планів Коцюбинського видно, що думка відбити соціальні настрої селянських мас турбувала письменника ще напередодні революції 1905 року. Перша революція стимулювала лише таке бажання, зробила ясним йому прагнення селянства. І Коцюбинський захоплюється подією, що мала місце тоді на Чернігівщині в с. Локністому. Це біднота захопила економію й маєток діда Канцевичів і з незрівняним умінням почала халяпувати на колективних засадах. На сторінках судової справи, що її прикладено до матеріалів „Fata morgana“, ініціаторів захоплення поміщицького маєтку змальовано, звичайно, як злочинців. Відомий літератор Є. Чириков писав тоді з приводу аграрного руху на Чернігівщині: „...страшно отсутствие осмысленной организованной борьбы крестьянства с кабальными условиями своей жизни, страшен призрак пугачевщины... Это просто одно из тех наглядных предостережений, которое делает истощенный народ всем нам культурным людям...“

Коцюбинський же, піднявшись на цілу голову вище за таке зване ліберальне оточення, малює з надзвичайною теплотою у „Fata morgana“ цих локністеньких „злочинців“—прообраз наших теперішніх колективізаторів на селі.

Тут же судова справа про Вихвостовський самосуд, справа якою цікавилася колись вся Росія. Це глитайська розправа над „селянськими демократами“, з приводу чого „Колокол“ писав, що в „этом самосуде выразилась тоска благонамеренных людей по мирному житию“... Трагічний кінець „Fata morgana“ збудовано на цьому глитайському самосуді.

На виставці представлено всі рукописи, що охоплюють творче життя Коцюбинського з 1889 року по останні дні його, всі видання, всі перші коректурні відбитки й цензурні дозвали.

Цікаві закордонні видання різними мовами. Німецькою — „Для загального добра“, віденського видавництва К. Конедла, шведською мовою у перекладі Іенсена, чеською, італійською, польською.

Листам немає кінця. Вся культурна Україна, Галичина, видатніші російські письменники листуються з М. М. — І. Франко, В. Стефаник, Леся Українка, Грушевський, композитор Ли-

сенко, В. Гнатюк, М. Горький, Амфітеатров, В. Короленко, Бунин. Всіх навіть не перелічши.

У цьому листуванні, частково вже опублікованому, відбиваються течії і прагнення українського художнього світу, починаючи від 90 років до 1913 року майже до початку війни.

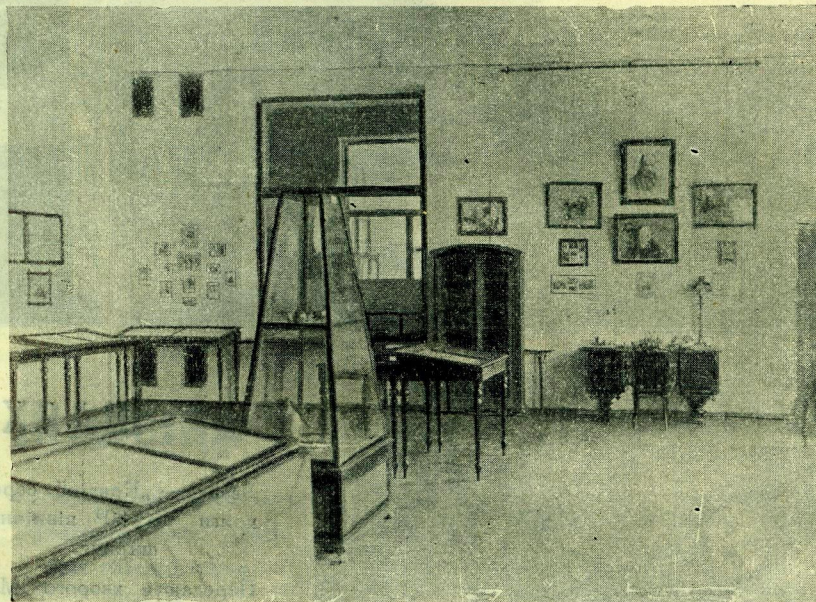
Дуже цікаві листи Коцюбинського до його дружини.

Велике враження робить куток, що репрезентує смерть Михайла Михайловича.

Ось фото-зйомки похорону. Серед учасників жалібного походу пізнаємо Василя Блакитного. Численні телеграми співчуття студентських організацій, редакцій, від кубанських і курських селян, з Парижа і Львова, Капрі, грузинської газети „Сахалхо“.

Виставка дає багатий матеріал для вивчення Коцюбинського. Вона не може мати тільки тимчасовий характер, який хоче надати їй Чернігівський держмузей. Постійний „відділ Коцюбинського“ треба збільшити до розмірів теперішньої виставки. Не можна тримати по шафах те, що повинно бути загальним культурним скарбом.

Я. Брік.

Виставка присвячена творам та життю М. М. Коцюбинського, в Чернігівському Держмузеї

Гр. Плискунівський

Шумлять вітри, акації гойдають,
А листя вниз так бережно летить.
Не знаю я, чи ти мене згадаєш,
Чи стріну знов, хоч на єдину мить.

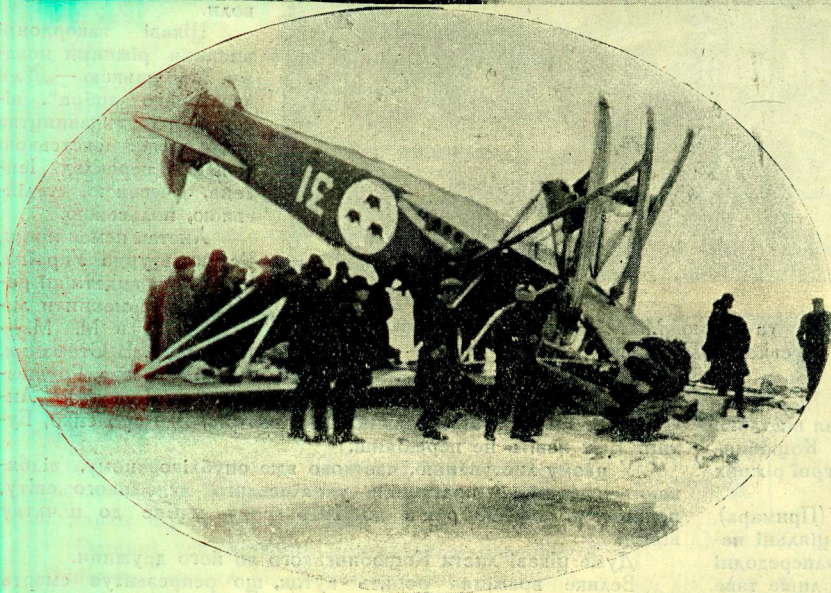
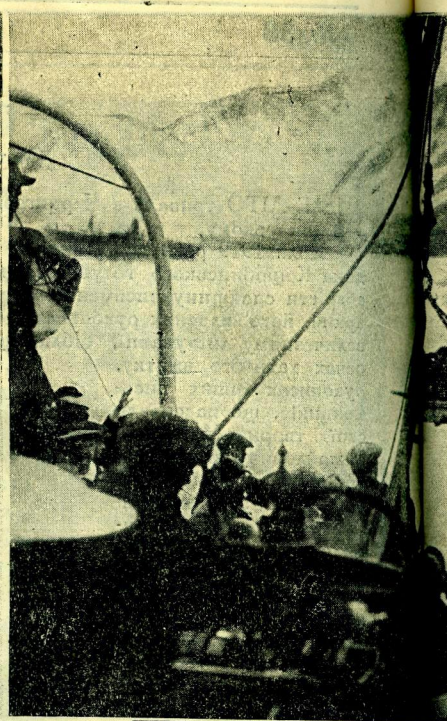
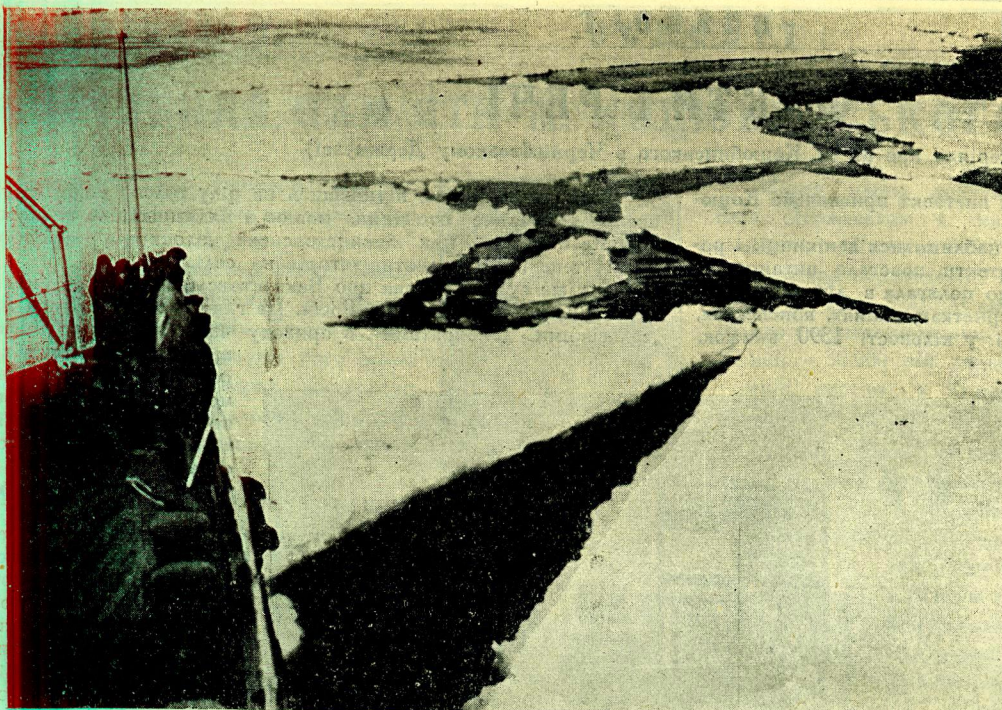
Я на полях, де зеленіє жито
Уже зійшла кругом озимина.
Люблю степи, що щастям переліт,
Іх течію душею перейняв.

В моє вікно влетіло чисте листя
І на столі привітно шелестить.
Нове село, як рідне передмістя
Іде вперед до спільної мети.

Моє село лежить біля вокзалу,
Кричать гудки і станція в очах,
А ти мені нічого не сказала,
Коли тебе я можу зустрічати.

Сьогодні йду на працю так бадьоро,
Шумлять сади і листя шелестить.
Село моє вже трактором говорить
І далі йде до спільної мети.

Шумлять вітри, акації гойдають,
А листя вниз так бережно летить.
Не знаю я, чи ти мене згадаєш,
Чи стріну знов, хоч на єдину мить.

ШЛЯХ

Зверху — „Красін“ серед криги на 80° північної ширини.

Передають хворого Маріано з „Красіна“ на „Чіта-ді-Мілано“.

Спускають аероплан тов. Чухновського на воду, в Кінгсбей.

Всю роботу було пророблено за допомогою „Чіта-ді-Мілано“.

Внизу, перше й друге фото ліворуч — „Красін“ у кризі. На фоті зафіксовано моменти, коли деякі члени експедиції з „Красіна“, вперше зустрічаються з урятованими вчасниками експедиції з групи Вільєрі.

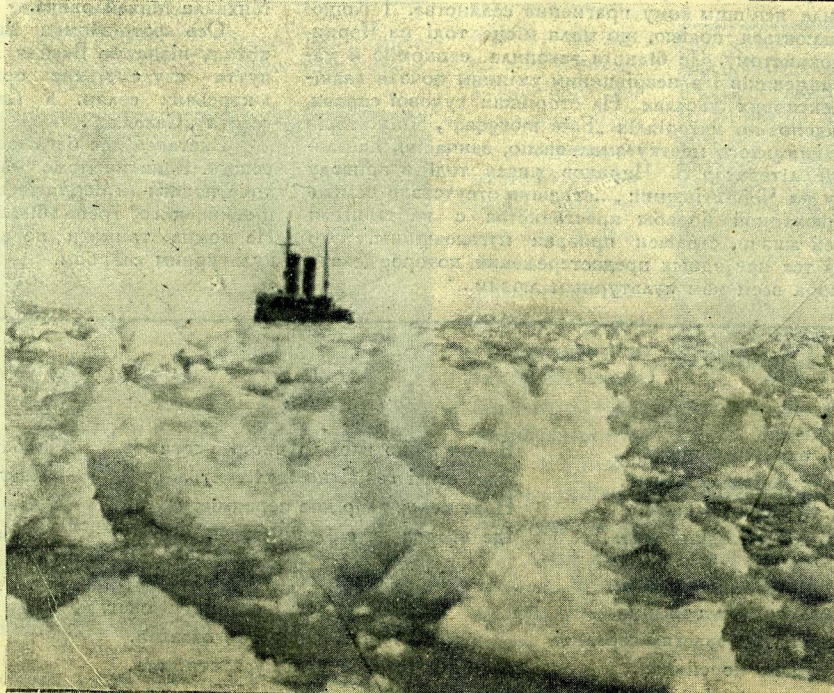
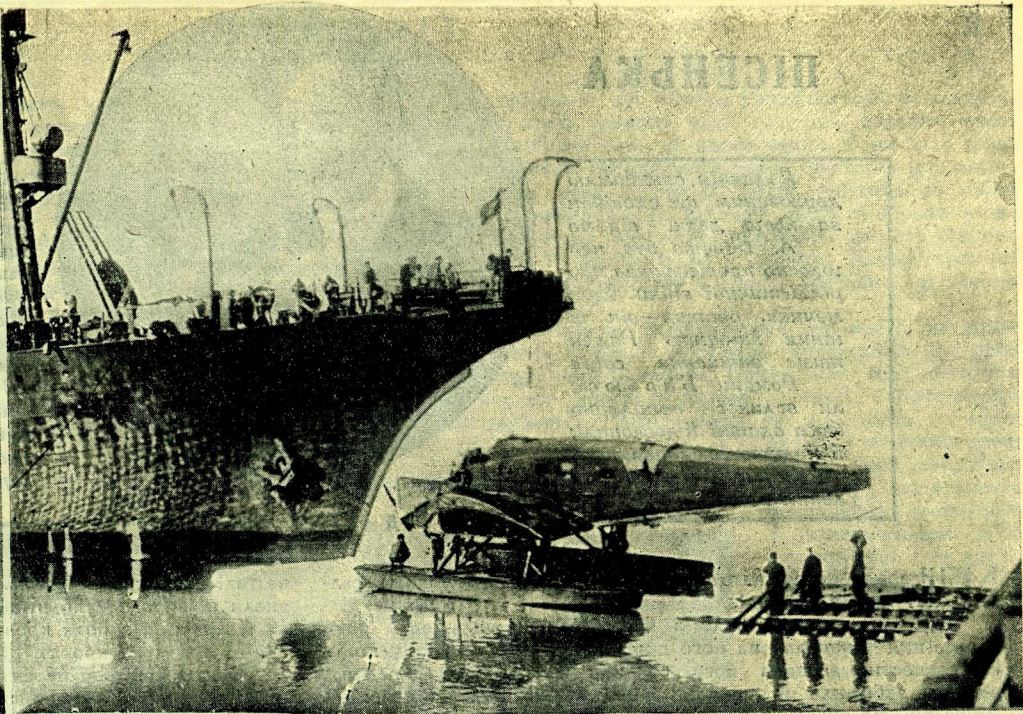

фото „Раману“

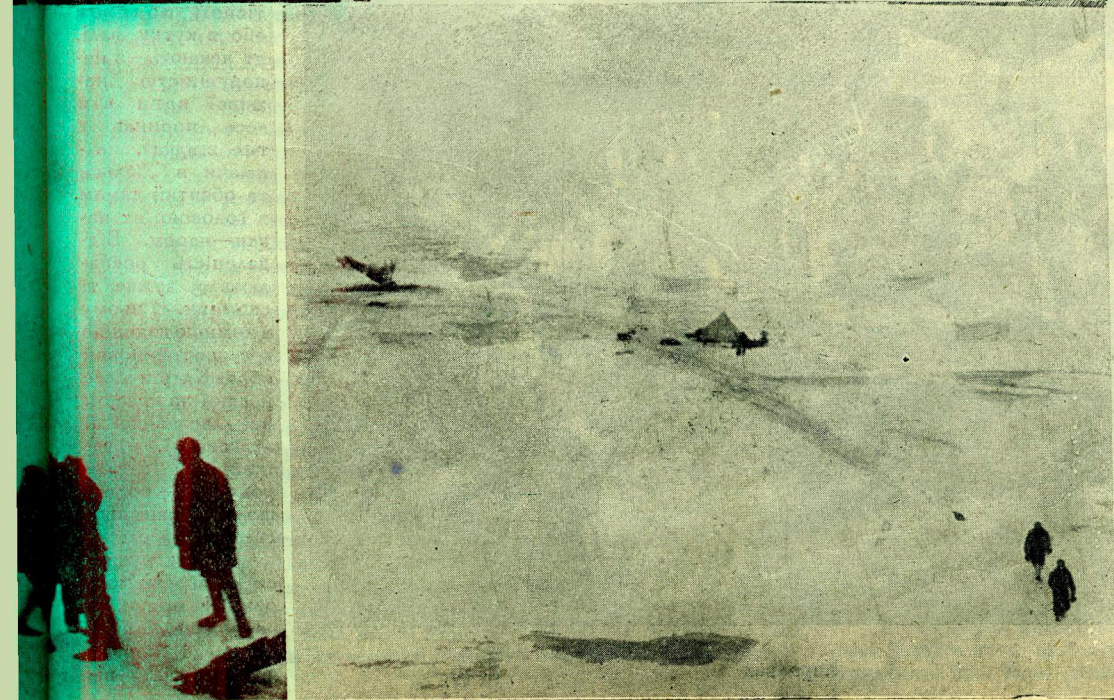

„КРАСІНА“

Середній ряд — аероплан
Лундборга після аварії
біля палатки групи
Вільєрі.

Екіпаж „Дорнье-Валь“,
що брав участь в експе-
диції „Красіна“. В центрі
тов. Чухновський.

„Красін“ підійшов до
місця стоянки групи
Вільєрі.

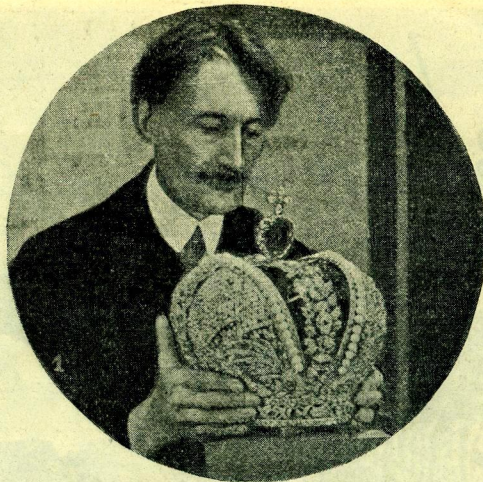
Табір групи Вільєрі. Видно
„Червону палатку“ і аеро-
план Лундборга, що пере-
кинувся.

На першому плані—Вільєрі
і проф. Беговнєк ідуть на-
зустріч „Красіну“, що набли-
жається до палатки.

фото „Ратау“

ПІСЕНЬКА

Редакція, ознайомлю друківаним ще оповідан за нього деякі відомо А. Барбюс був пер голосно протестував про ріалістичної війни. Ент менник, оратор—він го гання знищить Радян тиме знищення соція Романи Барбюса ли великої популярно бюса вдатні й досконалі; й полутонів справляють Зараз Барбюс оду лення легенів.

Анрі Барбюс

САЛДАТА

ючи читачів з новим не ням Анрі Барбюса, подає сті. шим письменником, що ти світової бойні—импе узіяст, комуніст, пись лосно заявляв, що нама ський Союз,—це означа лизму. „В огні“ і „Ясність“ набу сти. Художні засоби Бар його методи контрасту значне вражіння. жує в Криму підля запа

МЕНІ зроду не щастило ні в чому, пояснив відпускний сал дат гарній дивчині.

І це відразу знати було з його зверхности. Довгі роки „невезіння“ поклали на його постать відбиток пригнічености і скулености, загнали його боязкий зір кудись у середину, в себе; зубожили й ошипали його жести, мов куряче пір'я. Лише очі ще якось недоречно ськ-так світилися на зовсім сірому тлі обличчя;—очі,—ці його непривабні крапки, невміло пороблені йому мов би маляром, що не вмів їх робити: надто вже зчорнені й недотепні... Шкіра на обличчю й полинялий капюшон теж не мали ніякої барви. Здавалось, ніби це дитячі руки так кумедно сфабрикували з різних кубиків, кружечків та безкомірних пірамід, зле між собою зложених, оцього бідного салдатика.

„Отже є такі, що в матері знаходяться лише на те, щоб їм ніде в життю ніколи не везло“... Це-все, що могла з приводу нього зауважити в останнє його мати, вмираючи на соломі, коли він появився на світ.

Усе не приводило в нього ні до чого. Він марно тратив свої дні й навіть літа. Ті крихти, що їх не прожили ще його батьки, заки він родився,—і ті він випадково втратив. Всі його заміри побудовувались нетривко, лізучи один на один вгору, й тому розсипались, як дитяча будівля. Він тримався остеронь скромно, в шкарупинці своєї самотности. Жінки на його на віть не дивилися; дві-три з них робили іноді йому честь по сміятись з нього. Що ж до чоловіків, то вони просто вважали його за порожнє місце. Ця людина, що їй ніколи не щастило, звичайно, пішла навійну, але пішла без слави, а так,—природньо. З селом він розлучався не в бучній, ушанованій сусідами групі, частований вином перед відходом, а—на самоті, один, впрост якогось вечора,—аби когось замінити,—без барабана й фанфари, як, звичайно, прикрашають той відхід у книжках...

Затесавшись у довгі лави тих, що йдуть, або лізуть кудись, він зробився чайнезнанішим салдатом із незнамих. Йому доводилось, правда, героїчно спастись життя своїх товаришів, але ці вчинки лишались невідомими й непоміченими, як і

взагалі все, що він робив. В усякому разі про нього досі не знали ні ворожі кулі, ні військові ради. І от тепер він вертався на шість днів з поля крови в свою рідну сторону.

Між тим на протязі цієї недовгої відпустки, вся картина його життя раптово перемінилася з волі й ласки молодой Клеріні; предивний збіг різних обставин, що їм шукати треба було причини лише в пережитій нею халепі: несподіваному бракові будь яких парубків у околиці, а також у сонцеві і молодості її в той час. Так чи інак, а всі бачили, що вона проходила не раз оксамитно-зеленими стежками, скромно спустивши носика, як мадона, поруч—і за руку з незграбним салдатом чудернацького вигляду.

Коли він знов ішов на фронт, по останніх стисканнях дівчої руки, і наново опинився на самоті,—далеко, в передвечірньому тумані,—йому обличчя сяло, як новий мідяний гріш, а в серці палав огонь і воні білося щастям надовго, може назавжди...

Він засміявся зовсім голосно, як п'яниця, хоч ніколи їм не був.—Та й чудні, заходять часом зміни.—Такий повний тріумфу відхід по шістьох (ну хай буде по сімох) днях вслід за повним утоми й понурости приходом. В оцей момент він перший ладен був сам із себе сміятися, з отого пригніченого, похиюпленого простака, яким він був раніше та з численних нещасних його пригол.

Бувший невдачник ішов до свого полку цілу ніч та ще цілий день. Нескінчені перипетії мандрівки зовсім не відривали його від осяйних і живих споминів. Він був з ними нероздільно як зі своїм власним ім'ям; і навіть у тісноті повозок або в кутку залі, де чекають—з не порушністю не живої ваги він весь поринав у тих згадках, пахаючи з людьки та обвитий димом з головою, як казан—паром. Віддаленість роспалювала дужче ті спомини. В ньому з кожною годиною все зростав новий образ Клеріні, все кращій та кращій, все ласкавішої й ласкавішої,—чарівної й зовсім реальної,—коротше—справжньої світової Клерхен...

Він вигрузився на пероні, мокрому від мряки, як пароплавна пристань, і помав дурвав далі пі-

XIV МЮД У ХАРКОВІ

фото „Ратая“

Карнавал

шака, підскакуючи з веселости й радості, мов би від музики фанфар, із серцем, що співало, як півень. Все він оживляв тією незреченою радістю і темінв вечора, що його оточувала, і бєлото, і навіть доходив до того, що на початку ночі, що ховає всі на світі таємниці,—починав розуміти й переживати таке кохання як і в інших.

Полк виходив за лінію населеної місцевости. На дворі зробилося сумно й темно, навіть страшно й повно погроз. Салдат ішов уздовж якихось довгих площин і вивисшених прямокутників;—а потім понад, так званим, артилерійським парком, зчорнілим од теміні,—трохи не цілим городком, зложеним з накопичень червоних гарматних снарядів і чорних торпед, вигружених тут грохотливими грузовиками, що прибули з Заходу в потайну добу, коли не світять ні місяць, ні сонце. І навіть під землею заложено було нишком цю вбійну річ на довгі гони.

Трохи далі, посеред теміні, дивилась своїм порожнім оком на околицю величезна гармата, уставившись їм в один якийсь пункт.

На такий вид стало моторошно в душі людини, що вперше в своїм житті почувала себе щасливою; але небаром він знов прийшов у добрий настрій.

Далі виднілось ніби місто, цілком фантастичне: так звані „побудовання тилу“. — Дроти, вулиці, майдани, касарні. Канцелярії, майстерні обозників, склепи військового одягу, що в них виднілось тисячі різних форм зложених й накопичених купами одна на одну; низькі й з обсягу великі похідні амбулаторії, схожі на труни для армії, салдатське кладовище із скелетами дерев, що стирчать прямо. Неугавний шум із голосів, лайок, нарікань коліс, тачанок, грузовиків, патрулі... Очевидно щось мало розпочатися, це пахло атакою. Але людина, що скромно йшла крізь оце все, почувала себе мідною з радості й являла собою мов би твердиню, яку ніщо ніколи не знищить.

І от він уже минав те, що зосталось од якогось села, сумішку вапни й тинку, ростертих на порошок. За ріжними продіравленими загорожами—сади всі вкриті білою випняною курявою від домів, що падали в руїни. Церкву, що на ній хрест знесено попаданнями при самій основі його, переробили на шпиталь і вирізбили на ній збоку аж до внутрішньої цегли видовбаного червоного хреста.

Навколо чути було вибухи, спалахувало світло, доносились далека канонада. На горбику, що виднівся поблизу й підносився вище, ніж усе поле, що здріглося, стояли офіцери генерального штабу, яким хотілось поглянути на стрільбу, рострівоження, окруження та скошування.

Один із них казав:

— Велична картина!

Другий відповідав:

— Чекайте, буде ще величніша...

Потім вони пішли в тил, до себе.

Екс-відпущеник, що вертав у самий вир війни, відчув, як над ним і вколо нього утворюється атмосфера небезпеки.

Але ніщо не могло врятувати супроти тієї радості, що наповняла його серце й тому непримне враження зразу ж зникло. І навіть він подвоїв швидкість своєї ходи і став мугикати якусь пісеньку.

Він пройшов швидкою ходою дорогу обсажену настобурченими поламаними деревами. В цьому місці щось схоже на куточок його села, щось розбите війною, а крім того половина якоїсь брами, змусили його заспівати голосніше в сутні вечора.

Сторонній салдат, що жив там у якійсь дірі, бачучи з якою ретельністю він повз нього марширує та ще не без жестів, заплідорів, що він нетверезий і вмів собі в обов'язок попередити його:

— Гей ти, приятелю, тут є сходи. Гляди шій собі не зламай...

Він пройшов крізь траншеї відступу, гарні новенькі траншеї, добре зроблені, обтесані, де пахне новим. Вони були повні сенегальців, насмішкуватих і лютих, а також жандарів, цих салдатів з фаху, що з усіх категорій людей, здатних до війни воювали, як раз, найменше. Ці служак завше зі зброєю напоготові виконували місію затримувати в тилу салдатів-утікачів і перегороджувати їм шляхи втечі з фронту. Хоч ці траншеї й звалися „траншеями відступу“, проте, звичайно, цю назву дано жартуєма—з іронією.

Отже щоб відпущеник, переступивши цей поріг, не помилився, де він—один із негрів засміявся, вискаливши білі зуби мов намісто округ чорної голови, і вдав, ніби хоче багнетом проколоти його, або попхнути вперед до армії, і проговорив: „Французькі салдати“... Відпущеник не міг притім не скрипитися й поспівив прой-ти, яко мога, швидше цю прокляту шпигунську зону і потім, пройшовши її, кінець-кінцем, зітхнув вільніше і знов згідно зі своїм внутрішнім настроєм розцвів, посміхнувся.

Трохи далі знаходились уже справжні окрипи, довгий підземний хід, біля входу в який завжди частували жандарі та приручені чорні. В довгастій глибині цього підземелля людина опинялась зовсім відокремленою від світу й поринала в повну темінв, що пропахла землею, а проте мусила просуватись крізь тисячі загадкових таємниць.—

Переходити з коридору в коридор, штовхаючись об дві стінки, попавшись у полон до нескінченної довжини,—йти напонапкі між великими й безформеними навалами землі і при тім стукатись об перешкоди

так, що аж дух їм захоплювало... А він, побачивши себе на самоті, в цьому підземному пеклі, ні скільки тим не журився й співав собі, як і раніше.

Між тим щось ніби зривалося з ціпу на великих просторах і починало гуляти в них. Спалахування й вибухи множились. Фейверки приковували до себе увагу свистом своїм і зависали в повітрі своїми червоними та зеленими громами, а потім розсипалися вогнем іскор. Де-не-де на перехрещуванні коридорів хід було попсовано і в таких невинуватих загоном саперів місцях, окопи були такі розвалені, що зір саяг аж до неба й очі засліплювала безліч штучного світла, що ним сяяла височина.

Ще далі роззоротило дерево й кинуло його впоперек над круглим окопним перехрестям, приплюснувши цю діру; поблизу було чути металевий свист розривного набоя й було видно його округлий вогонь, що все трошив, вивертав і зрізав навколо...

Завдяки цьому грокуві він, що міг у такому грототі не стіснятися, ще дужче напружив голос.

І все співав і співав, то підіймаючись на вивиснення, то сходячи вниз на тому полі, де проходив. Часом над землею світло затримувалося так, ніби день звисав тимчасово над поверхнею. Були такі моменти, що, здавалося, всі зорі разом за-свічуються й котяться. На просторі спалахували цілі сузір'я і утворювались величезні діри від набойв, що являли собою цілі тнізда вбитих тіл.

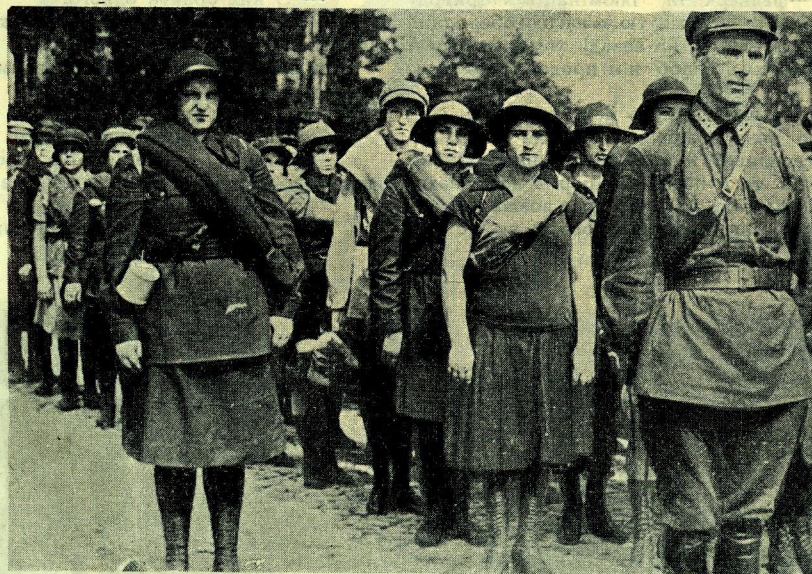
Але й підчас того, як його обдавало до дна душі цим світлом та гарматним громом, що лунав, мов би в нього в середині, він відчував себе ще багатшим своєю Клеріною.

Вечір уступився перед ніччю, коли він підходив до підземного агломерату окопів, з підступами із смерті й мовчанки біля них,—де він мав постійно знаходитись. З коридора в коридор, і ось він—серед свого полку.

— Ти якраз вчасно попадаєш в роботу, сказав йому ад'ютант замість того, щоб з ним привітатись. Нам саме один ще потрібний був: бери лопату. І потім знав... тее... ти ніби трохи

КИЇВСЬКІ МАНЕВРИ

фото „Рамай“

Жіноча комендантська команда

на підпитку. Тож прошу тебе, вважай, щоб добре працювати. Трохи засоромившись з цього зауваження, бо ж він якщо й був п'яний, то лише з щастя,—він замовк. Але сили витримувати примусову мовчанку в нього не було. Те що сталося—сталося й ніщо не могло перед ним того знищити. Непереможна радість переповняла його з голови до п'ят і з пісенькою своєю він не згодився б розлучитися, так само як з власною душею. Він її не переривав аж із того часу як пішов із села...

Маненький загін саперів працював над м'якими чорними купами, під холодними чорними купами, під холодними чорними склепіннями,—і салдат знов почав мугикати собі під ніс, як кіт, коло веселого вогню.

— Ох, та чи ж зупинить він коли небудь своє прокляте мугикання, сказав з пересердям ад'ютант.

Що далі знаходилась його Клеріна, то все привабливішою й неприступнішою вона йому видавалась і тому погодження з нею набирало для нього все більшої ваги. Він ретельно переступав поночі чорні купи землі. Від летючих зірок сипається світло. Та це ж свято, це—фейверк та ілюмінація з приводу величезної зміни, що зайшла в його життя, з нагоди обернення біди в щастя. Адже нічого не стоїть на заваді тому, щоб речі чудові видавались йому чудовими і щоб він продовжував свою пісеньку.

— Замовчи. З прикрістю зацигякують його товариші.

Але досвід салдата, що звик працювати завжди вночі, нашептував йому що безпосередньої небезпеки ще немає: вони ще далеко від передніх ліній та й потім—офіцер і досі знаходиться тут і сам командує залогою, чого офіцери зовсім не роблять підчас того, як їм щось загрожує. До того ж як це вже

зазначив,—замовчати це було йому понад силу. Не міг же він, справді, стирчати тут мовчки, як укараний школяр. Він весь знаходився у владі простоти свого серця й голос його звучав сам собою, безвідносно до місця й обставин, у яких він знаходився.

Тоді зненацька всі ті, що були поруч із ним, почали не розуміти й боятись цієї чудернацької людини з неугавним співом.

Окопи були надто далеко, щоб її одсилати в тил. Всі стовпились у купку щоб порадитись, що робити і пройнялися подивом.

— Та примусьте ж його, нарешті, в який хочете спосіб, замовчати,—дрижачи з гніву звернувся офіцер до ад'ютанта.

Ад'ютант покійно скулився, втяг шию в плечі, кудись пішові шез у темні ночі... Незабаром повна тиша, тиша світова розпростерлась над землею.

Удосвіта ад'ютант привів назад з робіт увесь загін саперів і перестрівши капітана, відрепортував йому:

— З них бракує одного.

— Ах, жаль який, зауважив капітан, що дуже цинив своїх людей.

В цей мент він помітив плями крові на нашивці унтер-офіцера.

— Хіба ви ранені?

— Навпаки, вирвались у того. Це від мого ножа.

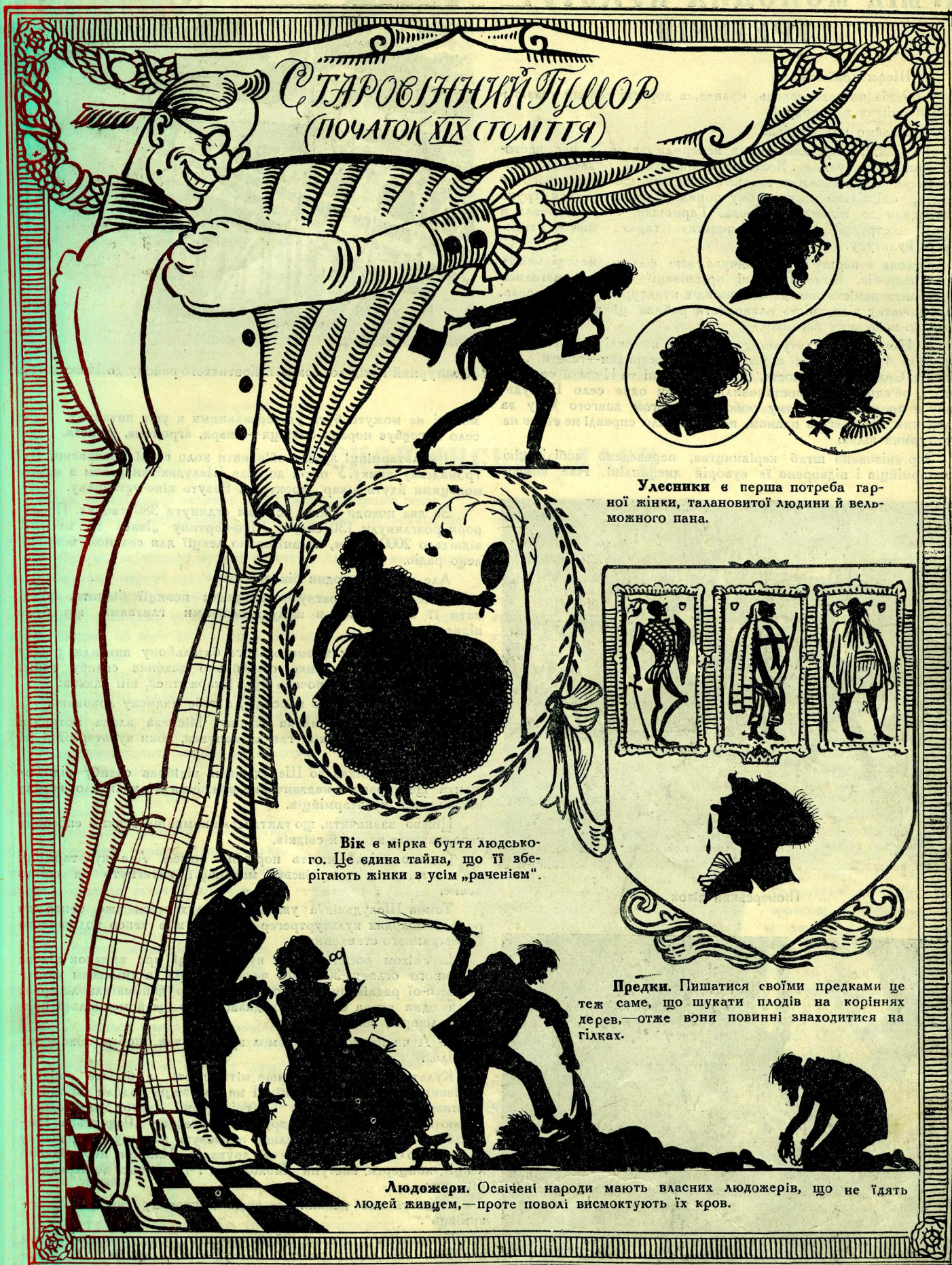
— Ось як...—дуже добре, промурмотів капітан, здогадавшись що тут мова мовиться про злочин.

З французької переклала Х. Алчевська.

фото „Рабіс“

Забілюють полотно

Старовинний Гумор (Початок XIX століття)

Улесники в перша потреба гарної жінки, талановитої людини й вельможного пана.

Вік в мірка буття людського. Це єдина тайна, що її зберігають жінки з усім „раченієм“.

Предки. Пишатися своїми предками це теж саме, що шукати плодів на коріннях дерев,—отже вони повинні знаходитися на гілках.

Людожери. Освічені народи мають власних люджерів, що не їдять людей живцем,—проте поволі висмоктують їх кров.

Михайло Щеглов

1928

Манірні й солодкуваті форми старовинного гумору дуже різняться від сучасних гострих і ущипливих форм,—проте навіть у них пробиваються крізь броню цензури та серпанок пристойності протест і обурення що до тогочасного ладу. Матеріал взято з „Українського Вѣстника“ 1818 р.

АРМІЯ МОЛОДИХ КУЛЬТУР-ТРЕГЕРІВ

— Шефи приїхали...

— Радіє на селі молодь, малеча, а дорослі селяни ховають іноді посмішку в бороду.

— Знаємо цих шефів...

І справді, шефський приїзд перероджувався в нас часто-густо на якусь гулянку. Коли шефській комісії будь-якого підприємства чи установи починають закидати, що вона нічого не робить, тоді тільки в „ударному порядку“ організується група й виїжджає до підшефного села. Гармошка, старі журнали й газети, інструкції що до с.-г. податку і гаразд—місто репрезентує культуру.

Молодь в першч чергу відчула всю фальш, недоцільність таких наскоків. Комсомольські організації не раз намагалися переводити замість випадкових виїздів культурні походи на села. Але спочатку відсутність плановості робила ці походи подібними до шефських наскоків.

— Наскоками культурної революції на селі не зробиш— вирішили 4 харківських комсомольських осередки—газети „Радянське Село“, Наркомюста, 6-ї радлікарні та Н-ської окремої чоти і, об'єднавшись, постановили обрати одне село Шелудьківку й провадити в ньому роботу протягом довгого часу за складеним заздалегідь планом, поки це село справді не стане на культурний шлях.

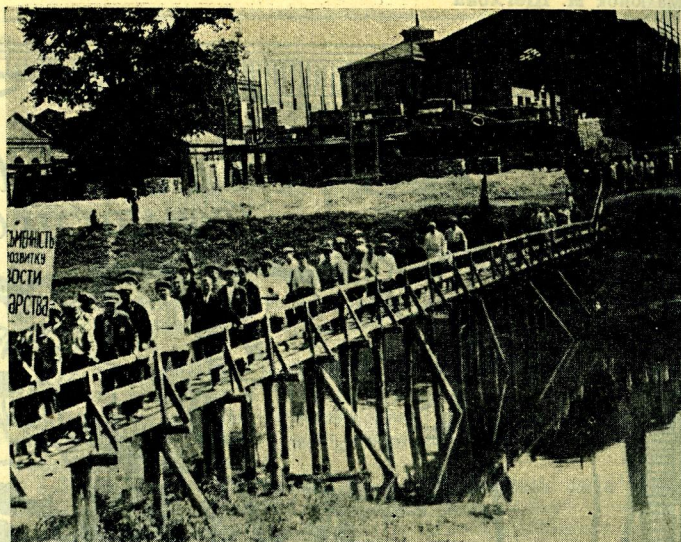
Зорганізовано штаб керівництва, переведено мобілізацію культармійців і підкорено їх суворій дисципліні. Але комсо-

Піонерський візок

Стрілецькі змагання

Культурний похід комсомолії Жовтневого району до Новоселівки

мольді не можуть бути універсальними в усіх питаннях. Адже село потребує поради фахівця—лікаря, агронома, юриста.

І культармійці зуміли об'єднати коло своєї прекрасної ідеї громадську думку. У похід до села Шелудьківки разом з комсомольцями йдуть лікар, прокурор. Везуть кіно-установку.

За два походи лікарі встигли оглянути 380 хворих. Прокурори розглянули 130 скарг. Кіно-картину „Івась та месник“ відвідало 2000 селян, організовано лекції для селянок, встановлено радіо.

Але це тільки один бік роботи.

Культармійці прагнуть зміцнити позиції бідноти, об'єднати її в боротьбі з шелудьківськими глитаєм, що були піднесли голови.

Культармійці комсомольського батальйону виявили цікаву справу. Куркуль Ващенко самовільно захопив садибу вдови Еникової. Коли вона почала була скаржитися, він заявив:

— 500 карбованців просудю, а тебе надмоку доконаю...

Удова мовчки схилила голову. Місцева влада потурала Ващенкові. Шість років глитай панував, поки культармійці не втрутилися.

Суд, що приїхав до Шелудьківки, відібрав садибу від Ващенка. Це справило надзвичайне враження й викликало велику пошану до культармійців.

Цікаво зазначити, що глитайська компанія всяким способом тероризувала вдову й свідків.

Одного свідка навіть порізано ножом. Але культармійці не відступали. Куркульські махинації витягнуто на світло денне.

Темна Шелудьківка уважно прислухається вже тепер до розмов молодих культуртрегерів. Немає вже тепер колишнього недовірливого ставлення.

Із сміхом розповідають культармійці про випадок підчас медичного огляду. 300 душ чекало в черзі, а тимчасом комсомолки 6-ї радлікарні за червоних сестер допомагали лікарям. Коли одна стара бабуся довідалася, що це комсомольці привезли лікарів, вона спитала:

— А чи не може комсомол зробити так, щоб я зовсім не хворіла...

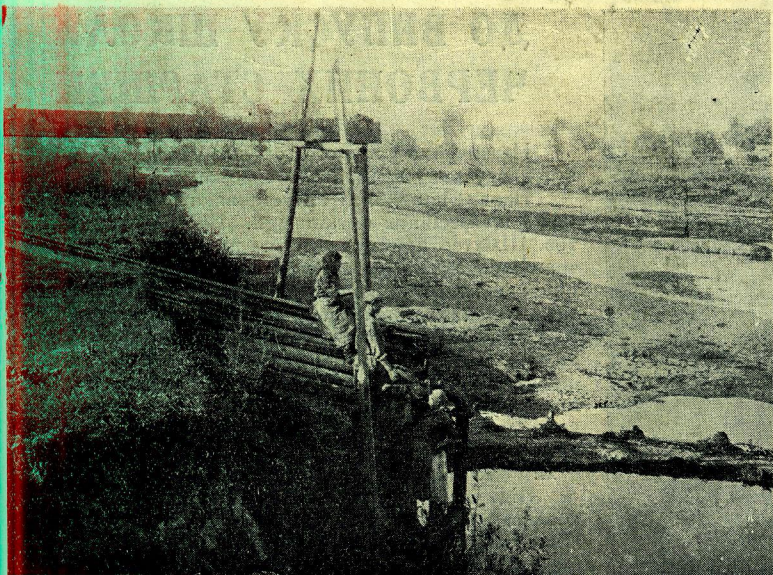
Культармійці якнайменше мітингують, а більше роблять за певними вказівками штабу. І на косовицю ходили допомогти родинам червоноармійців, і стрілецький гурток налагодили. Гадають перевести на селі друкування газети „Радянська Шелудьківка“, для чого спеціально привезуть машину - американку й комсомольців - складачів та друкарів. Планом передбачено лекції, концерти, виступи „Молодіяка“. Готуються до перевиборів ради.

Видають вже деякий час свою друковану газету „Культармійць“.

Кінцева мета культармійців охопити культурно-політичним впливом всі галузі життя Шелудьківки, зроби її зразковим радянським селом.

Цей прекрасний приклад заслуговує на пильну нашу увагу, пошану й наслідування.

А. Вельський

Болгарські городи

Прилади до подавання води

ОСНОВ'ЯНСЬКІ ДАРИ

Після денної праці засинає столиця натрудженим сном. Припинився гуркіт трамваїв, авто, численних грузовиків, підвод, каламажок...

Гомінливі, залюднені вулиці спустіли. Лише де-не-де просяють додому окремі постаті, що десь „загуляли“.

Ще далеко до сходу сонця, а з околиць столиці поспішають з важкими кошиками та клунками жінки, неолітки, діти. Хутко, майже біжучи, бо вага дуже тяжка, всі вони прямують до харківських базарів.

А згодом вирушають сотні возів та фур.

Це околишні городники везуть городину.

А коли зійде сонце, то всі базари являють собою справжню виставку городини.

Якесь велетенське мистецьке полотно!

Чого тут немає?..

Які фабри, яке сполучення відтінків тонів, кольорів!..

Крутоголова капуста, велетні-гарбузи, червоний перець, їдка редька, огірки, баклажани, помідори, буряки, морква, квасоля, салат і т. інш. і т. інш.

Все це перемішано, міняється і вабить до себе.

Тут багато основ'янських дарів.

По берегах харківських річок Нечеті, Харкова та Лопані росташувалися необмежені городи. Тут по левадах, городах та садках з ранньої весни до пізньої осені працює велика кількість людей. Вся городина—все це йде на потребу людності столиці.

Найкращі харківські городники—болгари-вихідці з Тирнова, Габрова та Казанлику. Про них основ'яни кажуть:

— Болгари знають „слово“, тому в них така хороша городина...

І дійсно, коли дивишся на болгарські городи, з їх культурою і порівняєш з городами основ'янців, кволоми та пожовклими, то мимоволі здивуєшся. Здається і земля однакова, і насіння одне. Пояснити це дуже просто.

Перш за все городники-болгари не покладають надію на бога, а вживають всіх заходів, щоб городина

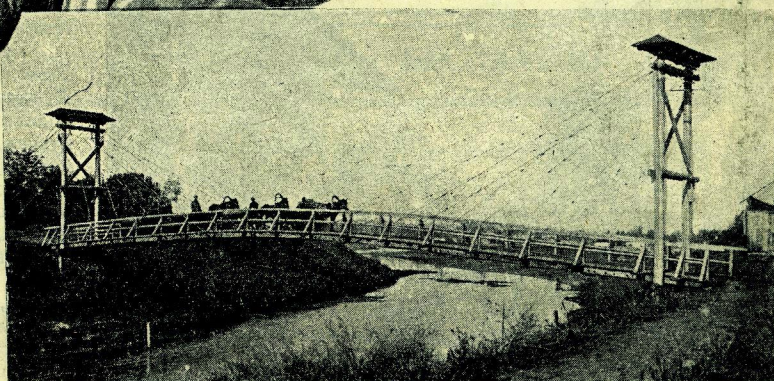
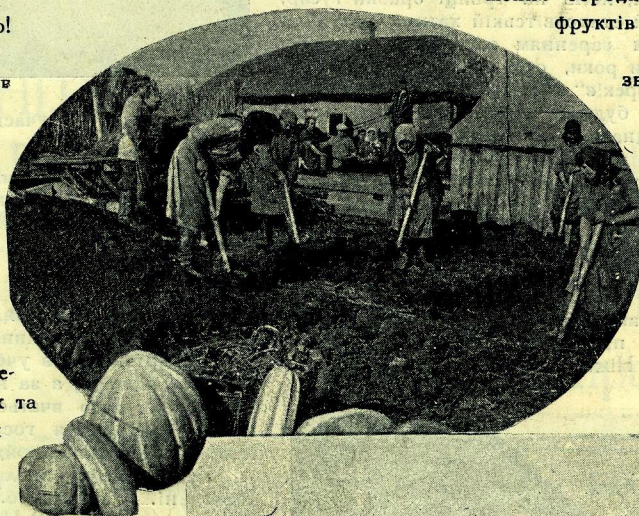
не залежала від дощу чи погоди. Коли дивишся на болгарські поля, що займають десятки десятин, як вони перехрещені рівчаками, де тече вода, то все одразу робиться зрозумілим. Болгари утворили водотяг, що рухається трактором. Він подає воду, а вода вже по рівчаках самотьком поливає городину.

Болгари орендують у Комгоспі велику кількість околишньої землі. Тут серед основ'янівських левад та садів виросла культурна садиба, затаракотів трактор, запрацював водотяг і наслідки величезні.

Болгари взагалі люде незаможні. Але вони об'єдналися в міцний колектив, зорганізували союз, в складчину придбали трактор і гуртом працюють. Побудовано великі льохи для збереження городини, будівлі, де йде сушка фруктів і т. інш. і т. інш.

І коли поглянеш на ту незвичайну працю, що покладено городниками, коли візьмеш на увагу всі ті численні часи тяжкої праці коло землі, то зрозумієш, що всі ті велетенські гарбузи, всі зразкові качани капусти є лише данина за всю працю, покладену людиною.

П. П. Оленіч-Гієненко

Основа. Міст через Лопань

ДО ВИПУСКУ ШКОЛИ ЧЕРВОНИХ СТАРШИН

Незвичайно урочисто пройшов парад, щовідбувся з приводу випуску нових 108 командирів.

Парад приймали представники Уряду, партійних і професійних організацій. Представник Уряду тов. Шліхтер прийняв рапорта від начальника школи тов. Борисенка і прочитав наказ Реввійськради про призначення 108 юнаків Школи Червоних Старшин командирами червоної армії.

З параду молоді командири пішли до себе в школу. Там з участю численних гостей, шефів, військових частин, робітників заводів й фабрик відбувся товариський обід, що був даний школою на честь нових командирів. Прийшли також зустрінути бурхливими оплесками делегати КІМ'у, серед яких були комсомольці Америки й Хіни.

Під час обіду в своїх промовах делегати КІМ'у передали червоним командирам палке пролетарське привітання від трудящих заходу і сходу: хінська комсомолка Чен-Ті, і американський комсомолец Джон Гервей.

фото Овзєра

ВАРЕННЯ ПІД САМОЛЬОТАМИ

Нарис Федора Кандиби

ШУМИТЬ стоголосе місто. Гудуть заводські гудки. Біжать дзвонять трамваї, шуршать гумові шини автомобілів і автобусів. Стукають машинки в установах.

Птицями над містом звиваються самольоти. З їх вікон дивляться на різбляні громади будівель нового міста чужоземці, що летять з похмурого Берліна й дощового Лондона, в сонячний Тегеран.

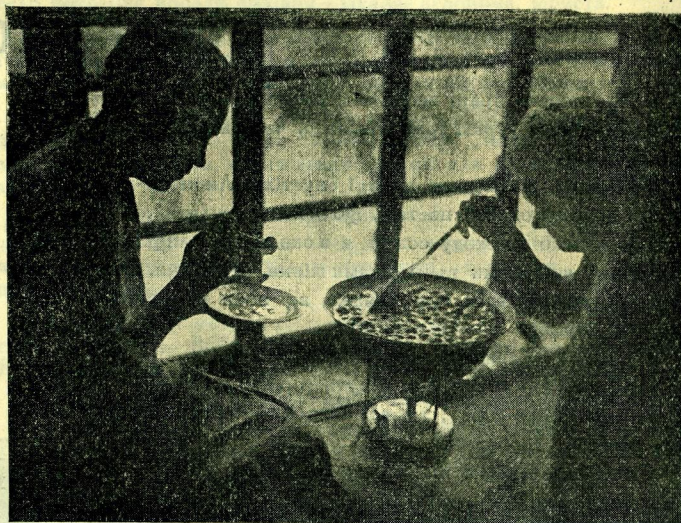
Збільшується темп життя. Візників замінюють автомобілі, — і потяг уже не встигає за крилатою сталюю птицею. На зміну хатній плиті і примусу йдуть фабрики-кухні, де у величезних котлах вариться їжа для тисяч людей...

Не разбереш із самольоту чи животів ще старе життя... Багато років тому, коли не було не тільки самольотів, а й потягів, а замість них по соковитих степах українських тягнулись чумаки, пізніше, видзвонюючи, летів на трійці бравий гусар, накручуючи вуса. В низенькій старосвітській хатині частували господині гусарів. Частували варенням солодким, пахучим, варенням на меду. Проминули роки, отдзвеніли гусарські остроги, зникли і блискучі „пітерські“ гості. Господині вже частували варенням інженера, що будував залізницю.

Рулеткою бігли роки. Однаково при всіх умовах варили варення господині й частували гостей.

Зареміли гармати на заході, але господині вперто запасалися варенням, все рідше ми бачили цукор, в голодні роки замінив його сахарин, але... тяжкою працею добували господині цукор і все ж варили хоч трошечки варення. Твердиня варення здавалась сильнішою за час.

Варять господині варення й зараз. Варять у новому місті, під гудіння самольотів, під багатоголосі шуми міста. Літнім ранком така радісна розмова пропелерів. Не до них господині... бо ж, ягоди пройдуть! Ніжна малина, чудесна вишня,

Сучасне. Варення на примусі.

похмурий агрус, едвабні абрикоси... До кожного варення і підходити треба інакше: чи то наколоти їх, засипати цукром, чи то обдати окропом. Клопіт!.. На базарі — очі розбігаються... дорого тільки.

— Нова військова авантюра Пілсудського!.. Польща готує напад на Радянський Союз!.. — кричить, невгаваючи газетяр. Не чує того господиня... Нема часу. Он дивись торговка насипле пом'ятої малини... Що там Пілсудський!

Повертаються з учбового походу під звуки барабану зашкелені піонери, а за ними батальйони робітничої молоді, що з молодих років вчать держати рушницю — обороняти нове життя. Подивиться господиня, пробурмотить: — Стій тут цілу годину, чекай поки пройдуть... варення доведеться вночі варити...

Гуде примус, виблискує мідний таз. Пече сонце. Душно господині. Спочити б... Не можна — варення розвариться. Думає проста річ? Ціла алхемія: помішає кругом, на світло подивиться, пінку знімає... ложку з варенням — на лід, тихенько пускає кров'яні каплі в таз, поки не загусне сік й не потягнеться багровими ниточками.

Задоволена господиня. На славу буде варення. Тільки от лихо, не оцінять мистецтва. Дасть — з'їдять. А чи похвалять? Не діждеться, щоб похвалили, посмакували варення, спитали про секрет варки. Але солодший за варення дітям секрет про стан в Польщі, — у знайомих тільки й розмова про самольоти, ракети, та військову безпеку...

Бідна господиня! Пропустила вона за варенням інші інтенси. Не розуміють її, й вона не розуміє... Заступили самольоти варення!.. А не варити не можна — звичка. Та не так воно якось без варення... Співчувайте господині, товариші, похваліть варення!..

Читачі спитають чому ми проти варення, і що воно має спільного з самольотами? Ми не проти варення, особливо... доброго. Тільки не треба, щоб воно стало вище од самольотів у нашій свідомості...

В минулому. Варка варення (з картини Маковського)

ИСКУССТВЕННЫЕ ПАЛЬМЫ

ОТ 3-х РУБЛЕЙ

ВЫСЛАЮТСЯ НАЛОЖЕННЫМ ПЛАТЕЖОМ

Конторск. ул. (Краснооктябр.), № 5, Гыбальченко

НОВАЯ КНИГА

САМОУЧИТЕЛЬ КРОЙКИ МУЖСКОГО ПЛАТЯ

С 73 РИСУНКАМИ И ЧЕРТЕЖАМИ

Цена 1 р. 80 к., с пересылкой 2 руб.

Москва, ул. Герцена, д. 22-42, книжный склад „Книговед“.

САД-РЕСТОРАН

„АРКАДИЯ“

ул. К. Либкнехта № 11.

ЕЖЕДНЕВНО

ЗАВТРАКИ,

ОБЕДЫ

и УЖИНЫ.

Во время обеда и ужина
играет струнный оркестр.

Ресторан открыт до
2-х ч. ночи.

Отделение при вокзальном буфете (6-я платф. в
специальном павильоне) отпускает в любое время
горячие блюда по карте.

кондитерское коопера-
тивное товарищество

„МИНЬОН“

Гор. Харьков,
Киевская ул. 15
телеф. 10—49.

ИЗГОТОВЛЯЕТ

РАЗНОГО РОДА КОНДИТЕРСКИЕ
ИЗДЕЛИЯ, КАК-ТО:

МОНПАСЬЕ,
КАРАМЕЛЬ,
КОНФЕКТЫ,
ШОКОЛАД,

ХАЛВУ,
ПЕЧЕНЬЕ,
ПИРОЖНЫЕ,
ПРЯНИКИ
и проч.

ПРЕЙСКУРАНТ по первому требованию высылается БЕСПЛАТНО

ДОМАШНИЙ ЭЛЕКТРОТЕХНИК

САМОУЧИТЕЛЬ

Устройство домашнего освещения, звонков, сигнализации, телефонов. Изготовление гальванических элементов, аккумуляторов, трансформаторов, выпрямителей. Радиоприемные установки, детекторные, ламповые, с антенной и без антенны. Электрооборудование клубов и изб-читален, установка проекционных фонарей и кино-аппаратов, электрооборудование КЛУБНЫХ СЦЕН и проч. с 138 рис. и пояснит. чертеж. Цена 2 р. 75 к. с пересылкой.

***** Книжный склад „КНИГОВЕД“, Москва 19, ул. Герцена, № 22, БИС. *****

НОВИНКА

НОВИНКА

ПОЛЕЗНЫЕ КНИГИ

СПУТНИК ОХОТНИКА

Рахманин и Нерцели
Оружие, собаки, способы охоты, дичь, пушнина, советы и рецепты, законы об охоте, календарь. 313 стр., ц. 1 р. 50 коп. в переплете 1 рубль 85 коп.

КАК ПИСАТЬ стихи, статьи и рассказы

сост. проф. Шенгели ц. 90 к.

Полный справочник по ФИЗКУЛЬТУРЕ

гребля, плавание, футбол, бокс, борьба, джиу-джитсу и др. виды спорта 236 стр. ц. 2 р. 50 к.

ПОЛОВОЙ ВОПРОС

Авг. Форель 2 т. 4 р.

Жобсон. Оваизм у мужчины и женщины и его лечение 27 г. 2 р. 50 к.

Его же. Вопросы пола ц. 1 р. 50 к. Его же. Половые расстройства у мужчины ц. 1 р. 25 к. Роледер. Физиология и патология полового акта ц. 1 р. 70 к. Губарев и Селицкий. Противозачаточные средства (предохр. от беремен.) ц. 1 р. 70 к.

Слетов. Половая неврастения и ее лечение 28 г. 170 стр. с рис. ц. 2 р. 60 к.

Пашенко. Канарейка. Уход и содержание. 50 к. Данченко. Певчие птицы ц. 50 к.

Полный самоучитель

СЛУХОВОЙ СТЕНОГРАФИИ

системы Терне-Гильдебранд (текст и атл.) 27 г. ц. 2 р. 85 к.

КАК ВОСПИТАТЬ здорового и крепкого ребенка и как

улучшить здоровье матери — „Книга матери“ проф. Сперинского. С рисунками. 1927 г. Ц. 2 р. 50 к.

ПЕВЧИЕ ПТИЦЫ.

Сост. Святский. Ц. 1 руб.

САМОУЧИТЕЛЬ ПЧЕЛОВОДСТВА.

120 рисун. 388 стр. 26 г. Сост. Буткевич. Ц. 4 р.

МЕТОДЫ ПЧЕЛОВОЖДЕНИЯ.

390 стр. С рисунк. 3-е издание. 1926 г. Сост. Шимановский. Ц. 4 руб.

ОПЫТНЫЙ РЫБОЛОВ.

Горчаков. Цена 1 руб.

СПРАВОЧНИК по лекарственным — растениям : —

Сбор, сушка, разведение и пользование ими. 136 стр. с атласом в 73 табл. в красках Сост. Комаров. — Цена 2 руб. 50 коп.

МОЕ ВОДОЛЕЧЕНИЕ

Сост. Себ. Кнейпп. Испытан. в течение 40 лет. 1928 г. Цена 1 р. 25 к.

ГИПНОЗ И ЕГО ТЕХНИКА

Учение о гипнозе и внушении. 194 стр. 1928 г. Сост. Левенфельд. Цена 2 руб.

ПИСАТЬ НАУЧИТЕСЬ, ПРИОБРЕТА СКОРО!!!

Сост. Волчонком. Цена 1 руб. 25 коп.

ПИСАТЬ И ГОВОРИТЬ ПРАВИЛЬНО

будете, если приобретете „Новый орфографический словарь“, содержащий 100.000 слов сомнительны. в правописании Цена 2 руб. 80 коп.

ЛЕЧЕБНИК ДОМАШНИХ ЖИВОТНЫХ

— с рецептами лекарств — 176 стр. Сост. ГРЮНБЕРГ. Цена 1 руб.

А ТАКЖЕ ЛЮБУЮ КНИГУ

высылает наложенным платежом книжный МАГАЗИН „НАУКА И ЖИЗНЬ“ МОСКВА, 19, Воздвиженка, 4/у, Фирма существует с 1905 г.

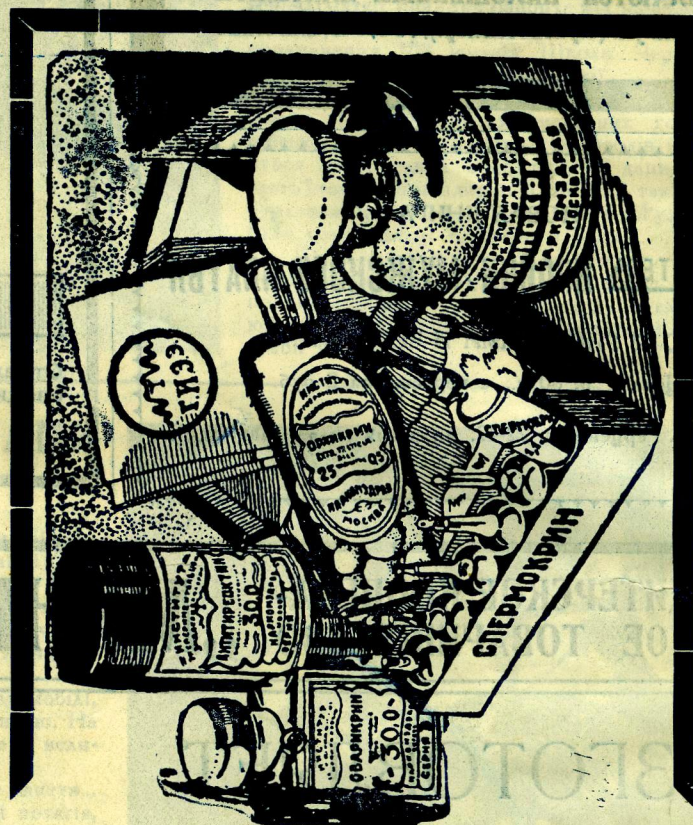
ХАРЬКОВСКАЯ ПРОИЗВОДСТВЕННО-КООПЕРАТИВНАЯ АРТЕЛЬ

„ПРОВОЛОЧНИК“

Контора и завод ул. Яковлева (б. Михайловская) № 54.

ВЫРАБАТЫВАЕТ:

проволоку светлую, бронированную, квадратную, пружины и разные гвозди как из своего сырья, также и из сырья заказчиков.

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ИНСТИТУТ ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЙ ЭНДОКРИНОЛОГИИ НА ИОНСКОЙ

Институт доводит до сведения врачей, лечебных учреждений, аптек, что им доступно и массовому производству

инсулин одобрен Инсулиновым Комит. Учено-Медич. Совета НКЗ РСФСР

стандартизован в международных единицах. 1 кб. см. содержит 20 межд. единиц

инсулин выпущен в упаковке 5 кб. см., — цена 1 руб. 45 коп. флакон.

аптекоуправлениям при оптовом заказе на инсулин скидки 20%

Ин-т также изготавливает все органотерапевтические препараты:

АДРЕНАЛИН, АНТИТИРЕОКРИН, ПИТИУРИН, ТИРЕОКРИН и др.

Большинство препаратов стандартизовано.

Препараты готовятся под наблюдением специалистов и имеют благоприятное действие.

Отечественные препараты отпускаются аптекоуправлениям, врачам в лечебных учреждениях.

О требовании просим обращаться в Государственный Институт Экспериментальной Эндокринологии НКЗ тел. 4-03-54.

Пропедевты-препараты выносятся бесплатно по первому требованию.